

אין עוד מלבדו
עוד יהוד ומיוחד

בית שלמה

פרשת חיי שרה
תשפ"ה
גליון 408

לעילוי נשמת
 מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
 הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
 מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
 ר' אלעזר ב"ר אפרשים משה שובלס"א
 דודי ר' אהרן חיים ב"ר שלמה דב הרה"ק
 רבי משולם זושא ב"ר אהרן יוסף
 הרה"ק רבי שלום מקאמינקא ב"ר יעקב יוסף
 הרה"ק רבי אברהם אזולאי ב"ר מרדכי
 הרה"ק רבי דוד שלמה מסיראקא ב"ר
 ירחמיאל - ערבי נחל
 הרה"ק רבי עזריאל מלובלין ב"ר דוב
 הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ב"ר יהושע
 הרה"ק רבי גדליה ב"ר בנימין זאב
 הרה"ק רבי יהוסף סג"ל מקאסאני ב"ר צבי
 הרה"ק רבי גדליה משה מזוויזיעל ב"ר שלמה
 הרה"ק רבי רפאל הכהן ב"ר יקותיאל זסקינד
 הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק ב"ר אלעזר
 הרה"ק רבי מרדכי ב"ר ישכר דוב מבעלזא

פרשת חיי שרה
תשפ"ה
 גליון 408
נא לשמור על קדושת
הגליון
 נא לא לעיין בו בשעת
 התפילה וקריאת התורה

פרפראות בדרך מוסר
על פרשת השבוע
 יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"וַאֲבָא הַיּוֹם אֶל הָעֵץ וַאֲמַר ה' אֱלֹקֵי אֲדָנִי אֲבָרְהָם אִם יִשְׁךָ נָא מִצְלִיחַ דְּרַפִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֵלֵךְ עֲלֶיךָ" (כ"ד, מ"ב)
 לימוד התורה לשמה
 וזה מה שנרמז בדבריו של רב אחא יפה שיחתן של עבדי אבות שיחתן לשון שחיה התכופות המורה על ענווה מאשר תורתן של בנים המורה על גאווה כמו שפעמים מוצאים ילדים אומרים אני איש חשוב אתה יודע מי אבא שלי וזהו שנאמר תורתן של בנים דייקא היינו זאת התורה של עצמם בלי התייחסות לתורת האבות וכתוב בספרים הקדושים שמי שהוא עניו ובוטח בה' הקב"ה נותן לו חכמה ובינה להבין ולהשכיל ללמוד את התורה הקדושה ויוכל להיות חכם בתורה ועל זה נאמר די לחכימא ברמיזא שכן לא מוסרים סודות ויהלומים בחינת סודות התורה אלא רק למי שמבין בעניין ובודקים אותו אם הוא מבין רמזים ולכן הרבה גופי תורה נתנו ברמיזה כדי שרק חכמים אמתיים בעלי יראת שמים טהורה יוכלו להוציא גופי הלכות מהרמזים שהתורה נתנה וכן נרמז בפס' הנ"ל ואבא היום היינו שמי שהוא מתייחס אל הקב"ה כאל אבינו שבשמים מקיים הוא את המצוות כדבעי הנרמז במילה היום כמו שנאמר היום אם בקולו תשמעו

"וַיְבָרְכוּ אֶת רַבְקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אַחֲתָנוּ אַתְּ הִי לְאֵלֵינוּ רַבְּבָה וַיִּירֶשׁ זָרְעָךָ אֶת שַׁעַר שַׁנְאִיו" (כ"ד, ס')
 אצל רבקה נאמר וירש זרעך את שער שנאיו ואילו אצל אברהם נאמר ירש זרעך את שער אוהביו ונשאלת השאלה מה ההבדל בין השניים אלא ניתן לתרץ בס"ד כי אברהם ידע להבחין בין אנשים כשרים לכאלו שלא ע"י צל האילן והמעייין כנודע ולכן הברכה אצל אברהם היא להיזהר ממי שעושה את עצמו אוהב אך את רבקה מברך לבן הארמי שהיה רשע וכתוב בספרים הקדושים שרק גוי יכול לבטל ע"ז מה שיהודי לא יכול ולכן רק לבן שהיה גוי יכול לברך את רבקה שכל השונאים בחינת ע"ז והרשעה יתבטלו ממנה ואז נזכה שיהיה ה' אחד ושמו אחד

מִן הַהִפְטָרָה
"וַיִּחַרְדּוּ וַיִּקְמוּ פֶלַח הַקְּרָאִים אֲשֶׁר לְאֲדֹנֵיהֶם וַיִּלְכוּ אִישׁ לְדַרְפוֹ" (מלכים א', א', מ"ט)
 נכתב כי לאחר שנודע לאדונייהם ולכל האנשים שהלכו להמליך אותו כי המלך דוד המליך את שלמה למלך וילכו איש לדרכו ולכאורה לא היה צריך לכתוב מילים אלו אלא ניתן לרמוז לענ"ד כי דבר זה מורה כי מי שטעה בהמלכת אדונייה הם אלו שלא שמעו לקול דוד המלך ולא קיבלו את מרות גדול הדור וזהו שנאמר וילכו איש לדרכו כי לכל אחד מהם היה דרך משל עצמו לפי ראות עיניו ולא בדרך של גדול הדור הוא דוד הע"ה

משנת הצדיק - הרה"ק רבי דוד אבן זמרא הרדב"ז זצוק"ל זי"ע - כ"א מר חשוון (שישי)
 רבי דוד בן זמרא נולד בספרד לרבי שלמה. משפחתו היתה משפחה של תלמידי חכמים. בצעירותו למד רבי דוד אצל רבי יוסי סרגוסי. בזמן גירוש ספרד בהיותו בן 13, נדדה משפחתו לפאס אשר במרוקו ומשם לצפת ולירושלים בשנת ה'רע"ג, עקב המצוקה הכלכלית בירושלים והפרעות, עזב הרדב"ז את ירושלים ועבר למצרים לשיבת רבי יצחק הכהן שולאל, שם מונה לאב בית דין. אחרי כיבוש מצרים על ידי העות'מאנים בשנת 1517 מונה רדב"ז למנהיגה של יהדות מצרים. אחרי ארבעים שנות רבנות במצרים עזב הרדב"ז את קהילתו ותפקידו, חזר לירושלים ומשם עקר לצפת הואיל ולא הייתה לו שלווה בירושלים. הרדב"ז חי בצפת עשרים שנה ונפטר בשיבה טובה בכ"א בחשוון שנת ה'של"ד ונקבר בבית העלמין העתיק בצפת בחלקת הארז"ל.
 בהיותו במצרים לימד תורה כארבעים שנה ויצא שמו לתפארת. כל חכמי הדור הכירו את עליונותו ושמנו אותו עליהם לראש. המבי"ט (בתשובותיו, סי' רכ"ה) מזכירו בשם "מארי דאתרא דמצרים". מחבר שו"ת גינת וורדים (ח"מ כלל ג' סי' כט) מעיד כי במצרים נהגו לפסוק על

פיו אפילו נגד פסקי הרמב"ם. גם אחרי פטירת רדב"ז נהגו במצרים כפי פסקי רדב"ז (ש"ת גינת וורדים, אבהע"ז כ"ב ס"ט). כאשר ביטלה המלכות את תאר הכבוד "נגיד", מינו את רדב"ז להיות ראש רבני מצרים מטעם המלך. הוא היה לא רק ראש הישיבה, אלא גם הממונה הראשי לכל עניני צדקה. תיקן תקנות רבות, ואף יישב סכסוכים רבים. מעולם לא קבל על כך שכר ממון, ולא דרש שכר בטלה. כפי המסופר, התפרנס ממסחר בעורות. רכש ספרים רבים, וביניהם כת"י נדירים שכבר אבדו לנו. אחת מתקנותיו המפורסמות היתה להחזיר קיום תפילת לחש של עמידה, ולא להסתפק בחזרת הש"ץ בלבד, כנהוג אז במצרים ע"פ תקנת הרמב"ם וכן אסר על העסקת נכריות לנגן בחתונות. ועוד סידר בעיית קבורת המתים (שהישמעאלים או גורו על מניעתה) וייסד חברת "חברא קדישא" (לא היה נהוג עד אז בעם ישראל חברה כזאת). נוסף לכך, ויכוחים רבים הוא ניהל בהצלחה נגד הישמעאלים והקראים שהיו אז קהל רב במצרים, וראה דבריו בביאורו לרמב"ם החיד"א מעתיק מתלמיד רדב"ז אודות שבו: "פניו כפני הארי, אין לפניו לא עוולה ולא משוא פנים ולא מקח שוחד. לפניו יכרעון שרים נדיבים וישתחורו". עיין לשון השואל אליו, בשו"ת רדב"ז ח"א ס"ב כ"ט: "ומי לנו בדורנו כאדונו המופלא שבדיינים, פטיש החזק להביץ ולהורות דעה, ובידו מקל ורצועה, בכח ובגבורה, ומעוז לנו ביום צרה" עכ"ל. מרוב קדושתו היה חולם בדברי תורה עוד כתב על הלימוד בחכמת הנסתר "דע כי יש באגדה דבר נגלה ונסתר. והנגלה מושך את הלב. והנסתר לא ניתן אלא ליודעים ח"ן וחכמה נסתרת] והם כבשונו של עולם, וראוי להסתירם ממי שאינו ראוי להם" עכ"ל. ושם מתרעם כי יש בדורות אחרונים מי "שיחשוב מחשבות בלתי אמיתיות אשר לא עלו על לב בעל המאמר [וחו"ל], כאשר אירע בדורות אלה שעושה במאמרי ח"ל פירושים אשר לא כן. ואם הוא אך ורק מתחיל בחכמה האמתית סודות התורה יטעה מדרך השכל, כאשר אין לו רב מורה לו הדרך ישכון אור. אבל כשהדברים נמסרים פה אל פה, מה שיסתפק, יורה לו מלמדו" (מתוך מצודת דוד טעמי המצוות" את ההקדמה כתב הרב משה צוריאלי שליט"א)

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

לקוטי ישעיה על התורה – הרה"ק רבי ישעיה בן משה שמואל גרוס זצוק"ל זי"ע

"וַיִּרְץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאֵנִי נָא מֵעֵט מִיַּם מִפְּדֶךָ" (כ"ד, י"ז)

ממשפחת בית אדוניו אברהם אבל כיון דכתיב טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת נשאר כמתעתע ופסח על שני הסעיפים משום דאם מתחילה היה שם נערוֹת אחרות ושאל מהן מעט מים ולא נתנו לו ואחר כן יצאה רבקה ושאל ממנה מים והיא נתנה לו אז ידע בודאי שהיא ממשפחת בית אדוניו אבל כיון דהיא הנערה הראשונה כדכתיב טרם כלה לדבר נכנס ספק בלבו דאולי עשו דברי א"א שהיה נשיא אלוקים רושם גדול ופעל על כל העיר לנהוג במדת החסד על כן היה משתאה ההצליח ה' דרכו אם לא כי יוכל להיות שהיא לא ממשפחת בית אדוניו (בי"צ)

וקשה מה היה מסופק בזה כי ראה שנתקיים הסימן א"כ בודאי היא האשה שהוכיח ה' ליצחק ושמעתי בשם הרב הנ' מו"ה משה יחיאל מיכל מעיר זעמער שאמר כן דאיתא בברכות (ו', ע"ב) כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין ולפי זה כל מי שיש בו יותר י"ש דבריו נשמעין ופועלין על יתר בני אדם למשל מי שיש לו רק מעט י"ש דבריו נשמעין ופועלין רק על בני ביתו בלבד לשמוע בקולו ולעשות כמעשהו ואם יש בו י"ש עוד יותר אז דבריו נשמעין ופועלין גם על משפחתו ואם יש בו עוד יותר י"ש אז דבריו נכבדים ונשמעין ופועלין על כל בני העיר והנה זאת ידוע כי אברהם אבינו ע"ה היה עמוד של חסד א"כ בודאי בבית אבינו נטע זה המדה של חסד וזה הסימן היה ג"כ עניין של חסד מזה יכול לידע כי היא

"וַיִּצְחָק בָּא מְבֹאֵא בְּאֵר לְחַי רֵאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב – וַיִּצְאָה" (כ"ד, ס"ב – ס"ג)

התחיל להתעורר בלבו לא תוהו בראה בו' אך ביען שהיה ירא לעשות איזה מעשה בפועל לזאת יצא לשוח בשדה ולהתפלל להש"י שיעורו בזה ויזמן לו זיווג כי יש שזיווגו בא אצלו ומיד נענה בתפלתו וישא עיניו בו' כי טרם יקראו ואני אענה (מה"ש)

היינו כי יצחק היה שורש לכל היראות שבעולם אף בשב ואל תעשה כמי"ש והוא יושב בארץ הנגב היינו מנוגב מכל המדה לזאת א"א שהכיר את נפש יצחק בזה וידע כי מאד נמצא בו יראה לעשות מעשה בקום ועשה שלח הוא את עבדו לזווג לו זיווג אך באמת מאת ה' היתה זאת כי בא העת שישא יצחק אבינו אשה וגם יצחק

סגולה לפרנסה – מצות הצדקה

"וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֶשְׂרֵה גַמְלִים מִגְּמֻלֵי אֲדֹנָיו וַיִּלְךָ וְכָל טוֹב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ" (כ"ד, י')

גם מקום לישון כבר יש צורך בבדיקה וזה מה שרבקה עושה ולמדים זאת מכך שכאשר לבן רץ אל אליעזר הוא אומר לו ואנכי פיניתי הבית ורש"י מפרש מע"ז ומאיפה ידע לבן שיש צורך לפנות את הבית מע"ז לקראת אורח זה אלא מכאן משמע שרבקה סיפרה להם שמצאה אורח הגון שלא עובד ע"ז המבקש מקום ללון וזהו מה שנכתב (פס' כ"ז) ויאמר ברוך ה' אלקי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ובפס' אחריו נאמר ותרחץ הנערה ותגד לבית אמה כדברים האלה וניתן לומר איזה דברים אמרה להם את מה שאמר אליעזר בפס' הקודם

ניתן בס"ד להסביר עניין זה שידועה ההלכה כי כאשר רוצים לתת צדקה למישהו צריך לבדוק אם האדם הנ"ל הינו הגון או רמאי שאז אסור לתת לו וזה אמור לגבי נתינת כסף אך לגבי בקשת אוכל צריך לתת מיד גם בלי לבדוק כמו שמובא ביר"ד (רנ"א, ס"י י') "מי שבא ואמר האכילוני אין בודקין אחריו אם הוא רמאי אלא מאכילין אותו מיד. היה ערום ובא ואמר כסוני בודקין אחריו אם הוא רמאי. ואם מכירין אותו ומכסין אותו מיד"

ונביא אחת מן המעלות בנינת הצדקה לעני הגון כפי שמובא בליקוטי עצות למוהר"ן זי"ע על-ידי צדקה שנותנין לעני הגון, על-ידי זה נתתן פל' ממונו ואזי נתגלה על-ידי ממונו גונון על-אין, שהם עקר התגלות גדלת הבורא ותפארה, ועל-ידי זה מכניעין ומשפירין הקלפות והדמיונות והבלבולים והתאוות והמניעות, שמתגברין על האדם בכל פעם שצריך לעלות מדרגא לדרגא, ומתפשטין עליו מאד ואין מניחין אותו לכנס אל הקדושה. ועל-ידי צדקה לעני הגון משפירין אותם ועולין ממדרגה למדרגה עכ"ל"

ודבר זה נרמז בפס' הנ"ל ויקח העבד היינו עובד ה' שהולך לפי רצון ה' עשרה היינו שנותן מעשר לצדקה מגמלי אדוניו שנותן מעשר ממה שהקב"ה גמל איתו לעני הגון למי שהוא מגמלי אדוניו היינו שנותן הצדקה למי שגומל טוב לקב"ה אדוניו ואיך ע"י שאתו עני מקיים תורה ומצוות שבכך הוא נחשב לעני הגון וזהו וילך היינו שנותן הצדקה הולך ומצליח בכל אשר יעשה וכל טוב אדוניו בידו היינו שאדם זה כל הטוב של הקב"ה נמצא בידו על אשר מקיים הוא את מצוות הצדקה כדבעי כמו שנאמר עשר כדי שתתעשר וכן מוצאים אנו עניין זה אצל רבקה שידעה גם היא עניין זה ולכן כאשר אליעזר מבקש ממנה לשתות היא נותנת לו מיד בלי לחקור אותו מי הוא ומה הוא כי אוכל נותנים מיד אך כאשר מבקש הוא